

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДВНЗ «ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ» (Слов'янськ-Дніпро, Україна)

ІНСТИТУТ ЛИТОВСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ І ФОЛЬКЛОРУ (Вільнюс, Литва)

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ» ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ (Харків, Україна)

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО (Мелітополь-Запоріжжя, Україна)

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЕДКЕМП УКРАЇНА» (Харків, Україна)

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

edcamp
UKRAINE

СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНА КУЛЬТУРА УЧАСНИКІВ І УЧАСНИЦЬ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

ЗБІРНИК ТЕЗ

Міжнародної
науково-практичної
конференції

4 червня 2025

Слов'янськ-Дніпро

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
(Слов'янськ-Дніпро, Україна)
ІНСТИТУТ ЛИТОВСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ І ФОЛЬКЛОРУ (Вільнюс, Литва)
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА
АКАДЕМІЯ» ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ (Харків, Україна)
МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО (Мелітополь-Запоріжжя, Україна)
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЕДКЕМП УКРАЇНА» (Харків, Україна)**

ЗБІРНИК ТЕЗ

***Міжнародної науково-практичної конференції
«СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНА КУЛЬТУРА УЧАСНИКІВ І УЧАСНИЦЬ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ»***

4 червня 2025 року

**Слов'янськ–Дніпро
2025**

УДК 37.015.31:316.61:159.942

С70

Соціально-емоційна культура учасників і учасниць освітнього процесу : збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції (4 червня 2025 р.) / за заг. ред. Т. Євтухової. — Слов'янськ–Дніпро : ДВНЗ «ДДПУ». 2025. — 137 с.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Катерина
ЮР'ЄВА	– докторка педагогічних наук, професорка, професорка кафедри музичного мистецтва, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Владислав
ДИЧКО	– доктор біологічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри фізичної терапії, фізичного виховання, спорту та біології, ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Тетяна
ЄВТУХОВА	– завідувачка кафедри природничих та мистецьких дисциплін, кандидатка педагогічних наук, доцентка, ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
Галина
ПШЕНІЧКІНА	– докторка гуманітарних наук (етнологія), старша наукова співробітниця Відділу фольклорного архіву Інституту литовської літератури і фольклору, доцентка Дніпровської академії музики
Вікторія
ГРИНЬКО	– докторка педагогічних наук, професорка кафедри природничих та мистецьких дисциплін ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
Ольга
РАССКАЗОВА	– керівниця Лабораторії соціально-емоційного навчання ГО «ЕдКемп Україна», докторка педагогічних наук, професорка кафедри соціальної роботи Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради
Маргарита
ВОРОВКА	– докторка педагогічних наук, професорка кафедри освітології та педагогіки мистецтва Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

Подані у збірнику матеріали виступів учасників і учасниць Міжнародної науково-практичної конференції «Соціально-емоційна культура учасників і учасниць освітнього процесу», яка відбулася 4 червня 2025 року в онлайн-форматі, висвітлюють концептуальні засади розробки програм та інструментів соціально-емоційного навчання і його інтеграцію в освітні програми закладів освіти України; розкривають мистецтво як ресурс психосоціального благополуччя дітей і педагогів.

Призначено для науковців/-иць, науково-педагогічних, педагогічних працівників/-иць, здобувачів/-ок вищої освіти, працівників/-иць соціальної та мистецької галузей.

За достовірність інформації, цитат, посилань на літературні джерела та вживання власних імен відповідальні автори публікацій.

Рекомендовано Вченою радою Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»
Протокол № 10 від «30» червня 2025 р.

© Кафедра природничих та мистецьких дисциплін, 2025
©ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», 2025

Зеленюк Альона, Жейнова Світлана. Гендерне виховання дітей дошкільного віку засобами сюжетно-рольових ігор.....	54
Кашилаков Олександр. Програмний формат «місток»: досвід реалізації проекту «Підтримка дітей та молоді через соціально-емоційну освітню діяльність.....	56
Куницька Анастасія, Жейнова Світлана. Роль гри у трудовому вихованні дітей дошкільного віку.....	58
Лавка Анасія, Барда Світлана. Роль сім'ї та школи у формуванні соціально-емоційних навичок в учнів молодшого шкільного віку.....	60
Левіт Дмитро. Музично-сценічні практики у закладах вищої освіти: розвиток soft skills через проєктну діяльність.....	62
Петренко Аліна. Формування психологічної стійкості у дітей через інтеграцію мистецтва в освітній процес.....	64
Печенева Вікторія, Пучков Ігор. Креативна математика і розвиток емоційного інтелекту молодших школярів.....	67
Пістряк Світлана. Тренінгові вправи як ефективний засіб розвитку емоційного інтелекту учнів молодшої школи.....	69
Пристинський Володимир, Пристинська Тетяна. Формування соціально-емоційних навичок у процесі фізичного виховання учнівської молоді	71
Хващевська Ольга. Інтеграція соціально-емоційного навчання в читацьку діяльність здобувачів початкової освіти.....	74
Ябурова Ганна. Використання візуальних матеріалів як інструменту соціально-емоційного навчання на уроках англійської мови в початковій школі.....	78

Напрямок 3. Мистецтво як ресурс психосоціального благополуччя дітей і педагогів

Гранат Анастасія. Мистецтво як мова любові і патріотизму до батьківщини.....	82
Гусак Наталія. Мистецтво як інструмент подолання стресу в шкільному середовищі.....	84
Євтухова Тетяна, Осипова Наталія. Творчість як ресурс психосоціальної підтримки українок-вимушених переселенок: досвід участі у фольклорному колективі в Литві.....	86
Ланіна Тетяна. Пісня як дзеркало внутрішнього стану: вокальна діагностика емоційної сфери.....	89
Левіт Дмитро. Артрежисюра шкільного свята: між естетикою, терапією і педагогікою.....	91
Молчанова Карина, Лупаренко Світлана. Інтеграція музикотерапії в освітній процес.....	94
Переверзєва Олена. Музичне мистецтво у структурі здоров'язберігаючих технологій в освітньому процесі.....	96
Пшенічкіна Галина. Український фольклор у Литві: співочі практики вимушених емігрантів та етнічних литовців.....	100
Федоренко Ольга. Емоційна культура викладача як запорука творчої та продуктивної атмосфери на уроках вокалу.....	103
Філіппова Олена, Зубченко Олександр. Ютуб як чинник первинної соціалізації дітей старшого шкільного віку.....	106
Чугай Сергій. Терапевтичний потенціал музики як ресурс соціально-емоційного благополуччя здобувачів освіти.....	108
Юр'єва Катерина, Соколова Алла. Ранковий спів як інструмент соціально-емоційного навчання: досвід данської школи.....	111

Важливу роль у формуванні соціально-емоційних навичок молодших школярів відіграє школа та сім'я. Створення сприятливої психологічної атмосфери та організація позитивного взірця для наслідування соціально-рольової поведінки в закладах загальної середньої освіти та в умовах сімейного виховання сприяє соціально-емоційному розвитку молодших школярів.

Література

1. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. / Скрипченко О. В. та ін. Київ : Каравела. 2007. 400 с.
2. Дужик Н. Соціально-емоційне навчання в системі сучасних педагогічних знань. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип. 27. Т 2. С. 186–192.
3. Костюк Г. С. Навчання і розумовий розвиток учнів. *Радянська школа*. 1989. № 2. С. 17–25.
4. Психологічний словник / за ред. Войтко В. І. Київ : Вища школа, 1982. 218 с. URL: <https://surli.li/yxdbli> (дата звернення: 25.04.2025).
5. Jones D., Greenberg M., Crowley M. (2015). Early Social-Emotional Functioning and Public Health: The Relationship between Kindergarten Social Competence and Future Wellness. *American Journal of Public Health* 2015. № 105 (11), P. e1–e8. Retrieved from: <https://surli.cc/bfwxuv> (date of the application: 25.04.2025).

МУЗИЧНО-СЦЕНІЧНІ ПРАКТИКИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ: РОЗВИТОК SOFT SKILLS ЧЕРЕЗ ПРОЄКТНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

*Дмитро ЛЄВІТ, доцент кафедри
академічного та естрадного вокалу
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка, Україна*

У сучасній системі мистецької освіти дедалі більшої ваги набувають не лише фахові вміння, а й розвиток особистісних якостей, що забезпечують успішну інтеграцію майбутнього фахівця в соціальне, творче та професійне середовище. Ідеться про так звані м'які навички – soft skills, серед яких ключовими для артистів вокального й музично-сценічного профілю є комунікативність, емоційна відкритість, здатність до роботи в команді, лідерство, креативність, стресостійкість та вміння працювати в умовах невизначеності. Командна робота, здатність до змін, усна та письмова комунікація, навички переговорів та управління часом є популярними серед потенційних роботодавців. Активні методи навчання сприяють розвитку загальних навичок, які можуть забезпечити бажані результати, сприяючи, а не заважаючи, зусиллям до досягнення сталості [2]. Однією з ефективних форм їхнього розвитку в закладах вищої мистецької освіти виступає музично-сценічна проєктна діяльність.

Робота над концертним номером – чи то сольним, чи ансамблевим – є не лише процесом створення сценічного продукту, але й потужним інструментом особистісного зростання. Кожен номер – це мікропроєкт, у якому залучено не лише виконавця, а й режисера, педагога, хореографа, звукорежисера, інколи дизайнерів, відеооператорів та інших учасників творчої групи. У такий спосіб студент потрапляє в умови, максимально наближені до реальної художньої індустрії, де взаємодія, відповідальність, гнучкість та здатність до імпровізації є ключовими рисами професіонала.

Процес репетицій та постановки концертного номера сприяє розвитку командної взаємодії. У класичній моделі освітнього процесу взаємодія часто відбувається у форматі «викладач – студент», де студент є пасивним виконавцем завдань. Натомість проєктна робота передбачає розподіл ролей, де кожен учасник несе частину відповідальності, а процес прийняття рішень відбувається колегіально. Це формує відчуття залученості, довіри до партнерів, уміння домовлятися та вирішувати конфлікти.

Особливе місце у формуванні soft skills посідає емоційна відкритість та здатність до сценічного розкриття. Робота над вокальною композицією передбачає не лише технічне володіння голосом, а й глибоке емоційне занурення, здатність прожити твір, передати його внутрішню драматургію. Режисер як педагог супроводжує цей процес, створюючи для студента безпечний простір для експерименту та емоційного самовираження. Саме в цьому просторі відбувається розвиток таких важливих психологічних якостей, як емпатія, рефлексивність, самоусвідомлення.

Варто окремо розглянути співпрацю між вокалістом і режисером як приклад реалізації принципів освітньої демократії. У цій взаємодії руйнується вертикальна модель «наставник – підлеглий», натомість з'являється горизонтальна модель партнерства. Режисер виступає не лише як носій режисерської концепції, але і як фасилітатор творчого пошуку, який ураховує і розвиває індивідуальність виконавця. Такий підхід сприяє формуванню в студентів відчуття власної значущості, навичок аргументації, уміння вести діалог, дискутувати, а також відповідально ставитися до художнього рішення.

Ця співпраця нерідко виходить за межі лише творчих пошуків і набуває рис педагогічної підтримки, коучингу, психологічного супроводу. Студент часто приходять на репетицію із власними емоційними блоками, страхом перед публікою, низькою самооцінкою. Завдання режисера – допомогти йому вийти з цієї пастки, відкритися, стати впевненішим не тільки на сцені, а й у житті. У цьому сенсі проєктна робота з концертним номером – це не лише підготовка до виступу, а й мінітерапія, що зміцнює особистість студента.

З методологічного погляду музично-сценічні проєкти реалізують модель експериментального навчання (experiential learning), описану Девідом Колбом [1]. Згідно з нею, ефективне навчання відбувається у чотири етапи: конкретний досвід, рефлексія, абстрактне концептуалізування та активне експериментування. У випадку концертного номера студент проходить всі ці стадії: бере участь у постановці (досвід), обговорює результати з педагогом (рефлексія), робить висновки про те, що працює, а що ні (концептуалізація), і втілює нові рішення у репетиційному процесі (експериментування). Такий цикл можна повторювати багаторазово, що значно підвищує якість засвоєння матеріалу та стійкість отриманих навичок.

Проєктна діяльність також сприяє формуванню лідерських навичок, оскільки студенти вчаться ініціювати ідеї, формулювати цілі, організовувати роботу команди. Особливо це актуально у випадках, коли проєкт носить характер студентської ініціативи – наприклад, підготовка сольного вечора, створення авторського перформансу або участь у фестивалі. Тут педагог виступає вже не як режисер, а як ментор, що допомагає реалізувати задум студента, підтримує і направляє його творчий процес.

Водночас важливим чинником успіху є створення психоемоційно безпечного середовища. У музично-сценічній роботі студент часто стикається з високим рівнем уразливості: публічний виступ, необхідність демонструвати власні почуття, відкривати

інтимні емоційні зони – усе це вимагає довіри до команди, відчуття підтримки, конструктивного фідбеку. Режисер і педагог мають дбати про те, щоб критика не була руйнівною, а репетиційний процес – не травматичним. Лише за таких умов творчість стає дійсно розвивальною, а не травматичною практикою.

У контексті мистецької освіти важливо розуміти, що розвиток soft skills через музично-сценічні практики – не додаткова, а невід’ємна частина професійної підготовки. Адже сучасний виконавець не лише носій вокальної техніки, а й креативна особистість, здатна адаптуватися до різних сценічних умов, взаємодіяти з партнерами, знаходити нестандартні рішення, комунікувати з аудиторією, працювати в інтердисциплінарних форматах.

Можна також говорити про виховний та соціалізуючий ефект таких практик. Студент, який бере участь у постановці, навчається відповідальності, пунктуальності, дотриманню дедлайнів, роботі з напруженням та невдачами. Це формує не лише артиста, а й громадянина, зрілу особистість, готову до викликів сучасного світу.

Підсумовуючи викладене, слід наголосити: музично-сценічна проєктна діяльність у ЗВО – це унікальний освітній простір, де поєднуються мистецтво, педагогіка, психологія, соціальна взаємодія та особистісний розвиток. Через створення концертного номера студент опановує шлях самопізнання і навички лідерства, розвиває соціальні й комунікативні компетентності, учиться працювати в команді та відкривати власний емоційний світ. Ці процеси є основою формування конкурентоспроможного, цілісного й гармонійного фахівця у сфері мистецтва ХХІ століття.

Таким чином, важливо не лише підтримувати й розвивати проєктну роботу в мистецьких вишах, а й усвідомлювати її стратегічну цінність для формування сучасного виконавця як особистості. Музично-сценічні практики мають посідати чільне місце в освітньому процесі, бути системними, різноплановими, рефлексивними. Лише тоді мистецька освіта відповідатиме вимогам часу та сприятиме формуванню не лише виконавців, а й лідерів, мислителів і творців нової культурної реальності.

Література

1. Kolb D. A. *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*. Englewood Cliffs: Prentice Hall, 1984. 256 p. URL: https://www.researchgate.net/publication/235701029_Experiential_Learning_Experience_As_The_Source_Of_Learning_And_Development (дата звернення: 30.05.25).
2. Левіт Д., Євтухова Т. Розвиток soft skills у контексті сталого розвитку освіти. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2024. Том 12, № 1. URL: <https://oip-journal.org/index.php/oip/article/view/256> (дата звернення: 30.05.25).

ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ У ДІТЕЙ ЧЕРЕЗ ІНТЕГРАЦІЮ МИСТЕЦТВА В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

**Аліна ПЕТРЕНКО, здобувачка
першого (бакалаврського) рівня освіти ОП «Початкова освіта»
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», Україна**

Мистецтво є потужним ресурсом для покращення психосоціального благополуччя дітей. Воно має великий потенціал для розвитку креативного мислення у школярів молодшого віку. Учитель, залучаючи дітей до різних видів мистецької